

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 44 (1299) 2 ЛІСТАПАДА 2016 г.

“ДЗЯДЫ - 2016” у Менску

Кансерватыўна-хрысціянская партыя БНФ правяла традыцыйнае шэсце і мітынг з нагоды дня памяці продкаў «Дзяды». Удзельнікі на заклік КХП-БНФ прынеслі з сабой бел-чырвона-белыя сцягі, кветкі і расцяжкі.

Улады далі дазвол на правядзенне акцыі. Удзельнікі сабраліся а 11-й на пляцоўцы каля гадзіннікавага завода «Луч». З 11.30 да 15.00 праішло шэсце па вуліцах Менска

ва ўрочышча Курапаты, дзе адбыўся жалобны мітынг.

У пачатку мітынгу сакратар КХП-БНФ Валеры Буйвал зачытаў ліст Язона Пазняка ўдзельнікам:

- Лагічнай прычыны для пагрозы [беларускай нацыі] не існуе, але мы маем справу з сярэдневеччым на Усходзе. Усю нашу гісторыю мы баранілі сябе і Еўропу, але гэта скончылася здрадай Еўропы.

Юрась Беленькі заявіў,

што ў Расіі ўжо ўстаноўлена 26 помнікаў Сталіну, а значыць, небяспека для Беларусі да гэтых часоў актуальная:

- Пасля рускага слова ідзе руская армія. Калі ты беларус і ты размаўляеш па-расейску, ты страляеш у свой народ, - паўтарыў Беленькі свой даўні тэзіс. Ён заклікаў беларусаў да кансалідацыі.

Мітынг закончыўся ўстаноўкай крыжоў.

Радзё Свабода.

Дзяды ў Свіслачы

Кветкі і знічы пад бел-чырвона-белымі сцягамі ўсклалі ў Свіслачы на магілу Віктара Каліноўскага, да помнікаў Кастусю Каліноўскаму, Рамуальду Траўгуту і наведлі Якушоўку, радавы маёнтак Каліноўскіх, актывісты з

розных гарадоў Беларусі.

Традыцыйна патрыёты з розных гарадоў Беларусі сабраліся побач з касцёлам у Свіслачы. Актывісты з Гародні і Менска, Слоніма і Баранавічаў, з Кобрына, Лідчыны, Ваўкавыска арганізавана накіраваліся на могілкі, дзе знаходзіцца магіла Віктара Каліноўскага, старэйшага брата Кастуся Каліноўскага. Так пачынаецца штогод акцыя ўшанавання паўстанцаў 1863 года на Дзяды. Затым калона з бел-чырвона-белымі сцягамі праішла па цэнтральнай вуліцы

Свіслачы да помніка Кастусю Каліноўскаму, які, дарэчы, так і застаецца адзіным помнікам Каліноўскаму ў Беларусі. Голасна гучыць: "Жыве Беларусь!" Прысутны ў Свіслачы старшыня Партыі БНФ Аляксей Янукевіч зазначыў:

- У Свіслачы такое сакральнае месца, і мне вельмі важна быць тут з людзьмі, якія ўшаноўваюць памяць нашых сапраўдных герояў.

Настрой ва ўсіх прыўзняты, нягледзячы на восеньскае дажджлівае надвор'е.

Радзё Рацыя.

180 гадоў з дня нараджэння Міхала Андрыёлі

Міхал Эльвіра АНДРЫЁЛІ (2 лістапада 1836, Вільня - 23 жніўня 1893, Наленчаў) - мастак (жывапісец і графік) і ілюстратар. Удзельнік паўстання 1863-1864 гадоў.

Бацька Міхала Эльвіра Андрыёлі, італьянец Франчэска Андрыёлі (1794-1861), служыў у арміі Напалеона і, патрапіўшы ў палон да рускіх, пасяліўся ў Вільні. Жывапісец, разьбяр і дойдзі, ён працаваў скульптарам (рэстаўраваў скульптуры кафедральнага сабора).

Свайго сына ён адправіў у Маскву вучыцца медыцыне (1855). Але Міхал Эльвіра супраць волі бацькі, услед за сваім сябрам, мастаком Вінцэнтам Сляндзінскім перайшоў у Вучылішча жывапісу і скульптуры Маскоўскага мастацкага таварыства, дзе займаўся пад кіраўніцтвам земляка, мастака Сяргея Заранкі, а таксама вядомага расійскага мастака-перасоўніка Аляксея Саўрава. У 1857-1859 гадах вучыўся ў імператарскай Акадэміі мастацтваў у Санкт-Пецярбургу, затым удасканалваўся

ў Акадэміі святога Лукі ў Рыме (1860-1861).

Вярнуўся ў край і ўдзельнічаў у паўстанні 1863 года, ваяваў у адзеле Людвіка Нарбута. Пасля паразы паўстання хаваўся ў Вільні, Коўні, Маскве, але быў арыштаваны і пасля суда адпраўлены адбываць заключэнне ў Рыгу. Здолеў выбрацца за мяжу і праз Швецыю і ў Данію з'ехаў у Англію. Асталаваўся ў Лондане, затым перабраўся ў Парыж. На радзіму вярнуўся як эмісар Камітэта польскай эміграцыі, у 1866 у быў схоплены і сасланы ў Вятку. У Вятцы прабыў з 1868 па 1871; жыў у доме Новікавай (цяпер вуліца Валадарскага, 85). Распісаў кафедральны сабор, памочнікам у яго быў будучы вядомы рускі мастак В.М. Васняцоў. У Вятцы Андрыёлі напісаў некалькі партрэтаў (у тым ліку ўладкамі Апалоса).

Памілаваны ў 1871 годзе, у 1872-м Андрыёлі вярнуўся з ссылак, але яму было забаронена жыць на радзіме, і

мастак пасяліўся ў Варшаве. Там працягваў мастацкую адукацыю ў школе Герсана, ілюстраваў часопіс "Kłosy" ("Каласы") і "Tygodnik ilustrowany" ("Ілюстраваны штотыднёвік"). У 1883-1886 гадах працаваў у Парыжы. Толькі ў канцы жыцця яму пашчасціла на нейкі час вярнуцца на радзіму. Памёр Андрыёлі ў 1893 годзе ў горадзе Наленчаў (цяпер Люблінскае ваяводства) і там быў пахаваны.

Вікіпедыя.

Генадзю Цыхуну - 80

Генадзь Апанасавіч ЦЫХУН (нар. 30 кастрычніка 1936, вёска Кунцаўшчына, Гарадзенскі раён Гарадзенская вобласць) - беларускі мовазнавец. Доктар філалагічных навук (1982). Прафесар. Галоўны навуковы супрацоўнік аддзела славянскага і тэарэтычнага мовазнаўства Інстытута мовазнаўства Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Акадэмік Міжнароднай акадэміі Еўразіі, доктар honoris causa Сафіійскага ўніверсітэта (2003), замежны чалец Македонскай акадэміі навук і мастацтваў (2009), сябар Міжнароднага камітэта славістаў.

Скончыў аддзяленне славянскай філалогіі Ленінградскага дзяржаўнага ўніверсітэта па спецыяльнасці "Філолаг. Выкладчык балгарскай мовы і літаратуры". З 1969 - аспірант кафедры славянскай філалогіі таго ж універсітэта.

У 1961-1963 - аспірант-стажор Сафіій-

скага дзяржаўнага ўніверсітэта.

З 1958 па 1959 і з 1963 - навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі. У 1966 у Ленінградскім універсітэце абараніў дысертацыю на атрыманне вучонай ступені кандыдата філалагічных навук на тэму "Сінтаксіс займеннікавых клітык у балгарскай і македонскай літаратурнай мове" (пад кіраўніцтвам д.ф.н. праф. Маслава Ю. С.).

З 1968 - старшы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа. У 1982 абараніў доктарскую дысертацыю "Тыпалагічная праблема балкана-славянскага моўнага арэалу".

З 1991 па 1995 - вучоны сакратар Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў (МАБ), у 1995-2000 - віцэ-прэзідэнт МАБ, з 1994 - акадэмік Міжнароднай Акадэміі навук Еўразіі, з 1992 - намеснік старшыні Беларускага камітэта славістаў, з 1993 - член Міжнароднага камітэта славістаў (МКС), з 2008 - віцэ-прэзідэнт МКС, старшыня Рады Таварыста "Беларусь - Балгарыя" (з 1992), старшыня Тэрміналагічнай камісіі пры Міністэрстве адукацыі Беларусі (з 1995), узнагароджаны Ганаровай граматай Прэзідэнта Вярхоўнага Савета Беларусі (1996),

з 1994 па 2004 - "візітынг"-прафесар на кафедры беларускай філалогіі ўніверсітэта ў Беластоку.

Агульная колькасць апублікаваных прац - звыш 300.

Вікіпедыя.

ISSN 2073-7033

9 772073 703003 >

Не дай, Божа, каб з хама - ды пан, або чыноўнік, ці наколькі можна страціць самапавагу

У кастрычніку гарадзенскія чыноўнікі ад спорту ў чарговы раз паказалі поўную адсутнасць у іх не толькі нацыянальнай свядомасці і нацыянальнага гонару, а і элементарнай павягі да краіны, дзе яны жывуць, дзе атрымліваюць немалыя зарплаты і не за тое, што нешта робяць, а толькі за тое, што пастаянна шкодзяць Беларусі і беларуска-

сці, пастаянна гадзяць і паскудзяць. Здавалася б, чаго прасцей, правялі вы гэтак двухмоўце, то і выконвайце. Ёсць дзве дзяржаўныя мовы, то і выкарыстоўвайце іх раўнапраўна і паслядоўна, а ў такой далікатнай справе, як зносіны з інашаземцамі, не грэх лініі раз паставіць на першае месца менавіта беларускую мову, каб падкрэсліць нашу асаблівасць і,

магчыма, разбудзіць цікавасць у тых жа турыстаў менавіта да Беларусі, а не да Вялікай Татарыі, якая для многіх замежнікаў пачынаецца на ўсход ад польскай мяжы.

Прыдумалі нашпарты турыстаў, дык пастаўце беларускую мову на першае месца. Аж не, беларуская мова для іх не толькі не першая, а і зусім лішняя...

Начальніку ўпраўлення спорту і турызму Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта Андрэйчыку Алегу Яўстаф'евічу 230023, Гродна. вул. Ажэшкі-19

Хільмановіча Уладзіміра Іванавіча, грамадзяніна Рэспублікі Беларусь

Зварот

4 кастрычніка на афіцыйным інтэрнэт-сайце БЕЛТА з'явілася афіцыйная інфармацыя наступнага зместу:

"4 кастрычніка, Гародня /Алена Стасюкевіч - БЕЛТА/. "Пашпарты турыстаў" будуць выдаваць замежным гасцям Гарадзенскай вобласці, паведаміў карэспандэнту БЕЛТА начальнік кіравання спорту і турызму Гарадзенскага аблвыканкама Алег Андрэйчык. Пашпарты будуць уяўляць сабою друкаваныя буклеты, у якіх турысты змогуць знайсці карысную інфармацыю пра рэгіён на рускай, ангельскай і польскай мовах. У іх будуць адрасы гасцініц, сядзібаў, кафэ і рэстаранаў, інфармацыя пра музеі, карысныя інтэрнэт-сайты. "Вандруючы з такім пашпартам, турысты змогуць рабіць аднакі пры наведванні розных месцаў, атрымліваць зніжкі. Гасцям Гарадзенскай вобласці пачнуць іх выдаваць у снежні". - растлумачыў Алег Андрэйчык".

<http://helta.by/ru/oblasti/view/101522> (lut-vvd; i: a-uostrjam-grodncnskoj-hlasti-213078-2016/)

Можна толькі вітаць ідэю з'яўлення такіх нашпарту-друкаваных буклетаў, якія павінны папулярываваць турыстычныя аб'екты Гродзеншчыны, даваць карысную інфармацыю гасцям нашага рэгіёна. Аднак, звяртае на сябе ўвагу той факт, што пры выбары моваў буклета праігнаравана дзяржаўная мова Рэспублікі Беларусь - мова тытульнай нацыі - беларуская мова. Выданне такога пашпарта-буклета, у якім не будзе інфармацыйнага тэксту па-беларуску з'яўляецца дыскрэдытацыяй самой ідэі, а таксама прадстаўнікоў дзяржаўнай улады па Гродзенскай вобласці.

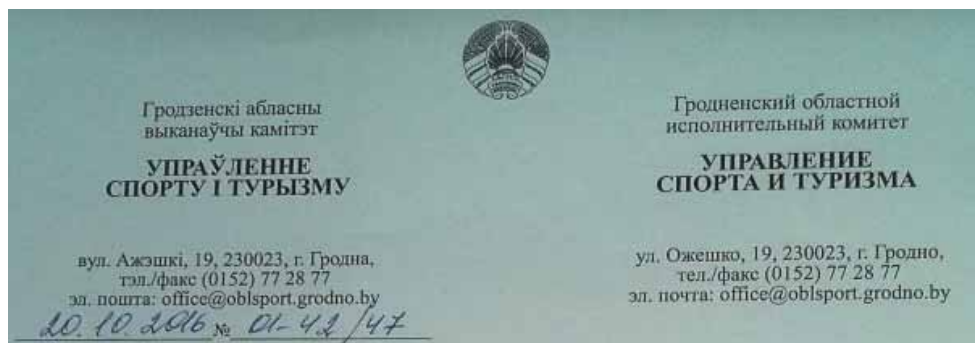
Звяртаю вашу ўвагу на тое, што ў сумежных з Гродзеншчынай рэгіёнах, суседніх дзяржавах - Рэспубліцы Польшча і Рэспубліцы Літва - пражывае таксама нямала беларусаў, людзей, якія лічаць беларускую мову сваёй роднай. Друк і выданне турыстычных пашпартаў, у якіх не будзе тэксту па-беларуску, выкліча ў іх недаўменне, а многіх нават абразіць.

У звязку з вышэйказаным звяртаюся да вас з прапановай падрыхтаваць выданне такіх турыстычных пашпартаў не на трох, а на чатырох мовах, з абавязковым тэкстам і на дзяржаўнай беларускай мове. Змяшчэнне інфармацыйнага тэксту таксама на беларускай мове будзе спрыяць цікавасці замежных турыстаў да мовы тытульнай нацыі нашай краіны.

Звяртаюся да вас з адкрытым лістом і зваротам праз медыі і прашу даць пісьмовы афіцыйны адказ у адведзеныя заканадаўствам Рэспублікі Беларусь тэрмін.

07.10.2016.

Уладзімір Хільмановіч.

Хільмановічу У.І.
г. Гродна

Аб разглядзе звароту

Паважаны Уладзімір Іванавіч!

Кіраванне спорту і турызму Гарадзенскага аблвыканкама разгледзела Ваш зварот па выпуску пашпарта турыста на беларускай мове і паведамляе наступнае.

Пашпарты турыста будуць выдавацца на трох мовах: рускай, ангельскай і польскай. На рускай - для рускамоўных турыстаў, на польскай - для турыстаў з Рэспублікі Польшча, бо грамадзяне гэтых краін займаюць найвялікшую долю ў структуры турыстычных прыбытцяў у Гарадзенскую вобласць. Ангельская ж мова з'яўляецца адной з сусветных моў.

З прычыны таго, што пашпарты турыста, якія выдаюцца, не прызначаны для ўнутранага карыстання ў Рэспубліцы Беларусь, кіраванне спорту і турызму Гарадзенскага аблвыканкама лічыць нямэтазгодным выданне пашпарта турыста на беларускай мове.

Намеснік начальніка Т.А. Лідзяева.

(Пераклад з расейскай мовы, бо "кіраванне спорту і турызму Гарадзенскага аблвыканкама лічыць нямэтазгодным" адказваць на мове заяўніка.)

Грамадскае аб'яднанне

"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"

220034, г. Мінск вул. Румянцава, 13, тэл. 284-85-11, разліковы рахунак № 3015741233011 у АаДз'яленні па Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ Белінвестбанк", г. Мінска, код 739

31 кастрычніка 2016 г. № 74

Кіраўніку Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь
А. М. Косінцу
вул. К.Маркса, 38
г. Мінск

Аб выкарыстанні дзяржаўнай беларускай мовы ў пашпарце турыста і інфармацыйных абвестках на дзяржаўнай мяжы Беларусі

Шаноўны Аляксандр Мікалаевіч!

Да нас неаднаразова звяртаюцца сябры ТБМ з г. Гродна, якія звяртаюць увагу на тое, што ў пашпартах-буклетах для замежных турыстаў, якія без візы могуць наведваць Гродзенскую вобласць, адсутнічае дзяржаўная беларуская мова. Гэта ў першую чаргу выклікае вялікае абурэнне ў беларусаў, грамадзян Польшчы, які ўжо пачалі наведваць нашу краіну.

Звароты нашых актывістаў да мясцовых чыноўнікаў жаданага выніку не далі.

Акрамя таго, са сродкаў масавай інфармацыі мы даведаліся, што на дзяржаўнай мяжы, праз якую праходзіць Аўгустоўскі канал, з'явіліся інфармацыйныя шыльды для турыстаў, дзе таксама адсутнічае дзяржаўная беларуская мова, а ў тэкстах на польскай мове ёсць памылкі.

У нас складваецца ўражанне, што мясцовыя ўлады не падзяляюць наступнае выказванне Кіраўніка нашай дзяржавы, якое ён нядаўна агучыў перад дэпутатамі беларускага парламента: "Мы - нацыя, а ў кожнай нацыі ёсць свае прыкметы. І галоўнае акрамя тэрытарыяльнай цэласнасці і суверэннасці - гэта мова. Чаму мы павінны адмовіцца ад беларускай мовы?"

У сувязі з гэтым просім тэрмінова выправіць адзначаныя недахопы.

Дататак: на 2-х ст.

3 павагай,

Старшыня ТБМ

А.Трусаў.

... пакуль ішла рэпіска Уладзіміра Хільмановіча з гарадзенскімі чыноўнікамі, пакуль старшыня ТБМ пісаў ліст у Адміністрацыю Прэзідэнта, самі чыноўнікі не спалі, яны ўжо на тых жа трох мовах і без беларускай інфармацыйных шчытоў панаставілі. З памылкамі, але панаставілі. Адкрылі сайт Аўгустоўскага канала ізноў на тых жа трох мовах, дзе нарабілі па сорок памылак у польскім і ангельскім тэкстах, але беларускую мову нахабна праігнаравалі, мабыць, пабавіліся нарабіць памылак яшчэ больш.

І пры гэтым тыя спа-

ртоваы чыноўнікі сядзяць у высокіх кабінетах аблвыкан-

Чаго ж у гэтым выпадку хацець ад прыватных турыстычных фірмаў, якія наперагонкі кінуліся выпускаць розныя буклеты і праспекты на самых розных мовах, але зноў жа без беларускай.

кама. Што яны там робяць. Бароняць дзяржаўныя інтарэсы і дзяржаўны прэстыж. Але пры такіх адносінах да беларускасці прэстыж той вышэй пінтуса не падымецца.

Кіраўніцтва краіны Міністэрства замежных спраў падымаюць прэстыж краіны на дзяржаўным узроўні, а на побытавым, сярод простых людзей гэта робіць турыстычная індустрыя. І вось яна перад намі і ўсім светам - антыбеларуская, непісьменная, хамаватая, не здольная нават на пытанне па-беларуску так жа па-беларуску адказаць. А ўсе гэтыя турыстычна-спартыўныя дзеячы вучыліся ў большасці сваёй у беларускіх ВНУ ў асноўным за дзяржаўныя грошы. За гэтыя дзяржаўныя грошы яны і навучыліся не любіць і не паважаць гэтую самую дзяржаву. Яраслаў Грынкевіч.

Навукова-практычная канферэнцыя ў Стоўбцах

27 кастрычніка ў Стоўбцах адбылася навукова-практычная канферэнцыя "Стаўбцоўшчына - гісторыка-культурная спадчына Наддніманскага рэгіёна", арганізаваная сумесна Інстытутам гісторыі НАН Беларусі, Аддзяленнем гуманітарных навук і мастацтваў, Стаўбцоўскім выканаўчым камітэтам. Было заяўлена звыш сарака дакладаў і паведамленняў. У канферэнцыі бралі ўдзел навукоўцы з НАН Беларусі, аспіранты, студэнты, прадстаўнікі турыстычнай сферы, архітэктары, краязнаўцы, а таксама вучні старэйшых класаў з розных школ Стаўбцоўшчыны. Канферэнцыя выклікала вялікую цікавасць у грамадскасці. Паводле яе вынікаў была прынята рэзалюцыя.

З прывітальным словам на канферэнцыі выступіла дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па Стаўбцоўскай выбарчай акрузе № 70 Алена Анісім. Яна выказала некалькі прапановаў для вынікавай рэзалюцыі. Прыводзім тэкст яе выступу.

Паважаныя ўдзельнікі канферэнцыі!

Паважаныя госці, шанюныя прысутныя!

Дазвольце мне прывітаць вас з нагоды адкрыцця навукова-практычнай канферэнцыі "Стаўбцоўшчына - гісторыка-культурная спад-

чына Наддніманскага рэгіёна". Трэба сказаць, што правядзенне такой канферэнцыі менавіта тут вельмі важна. Бо Стаўбцоўская зямля - дарэкая і бліжняя кожнаму беларусу, хто ведае і шануе беларускае слова, беларускую культуру. Менавіта тут нарадзіўся волат беларускай літаратуры Якуб Колас. На гэтай зямлі адбылася знакавая сустрэча нашых класікаў Якуба Коласа і Янкі Купалы. Мова Стаўбцоўшчыны стала асновай сучаснай беларускай літаратурнай мовы. І ўсе гэтыя факты патрабуюць асэнсавання і актыўнага выкарыстання ў ішоўдзённым жыцці. На жаль, мусім канстатаваць, што тут, у Стоўбцах, няма краязнаўчага музея, да гэтай пары няма помніка Якубу Коласу.

Таму я звяртаюся да ўдзельнікаў канферэнцыі з наступнымі прапановамі:

1. Стварыць аргкамітэт для заснавання краязнаў-

чага музея ў г. Стоўбцы, у які запрасяць прадстаўнікоў мясцовай выканаўчай улады, навукоўцаў-гісторыкаў, краязнаўцаў, настаўнікаў.

2. Ініцыяваць арганізацыю ў г. Стоўбцы гімназіі з беларускай мовай навучання для таго, каб справа адукацыі на роднай мове, якой Якуб Колас прысвяціў шмат працы і сіл, мела належнае ўваабленне і перспектыву.

3. Падтрымаць ідэю ўсталяваць помнік Якубу Коласу ў г. Стоўбцы і накіраваць аднаведны ліст у Міністэрства культуры.

Гэта будзе добрым практычным вынікам канферэнцыі і паспрыяе таму, каб Стаўбцоўшчына заняла сваё належнае месца ў культурным жыцці нашай краіны.

Шанюнае спадарства! Жадаю ўсім удзельнікам канферэнцыі плённай працы, цікавых даследаванняў і новых перспектывных задум.

Наш кар.

Сябры ТБМ наведлі гарадзенскія могількі

У Гародні пачалі адзначаць Дзяды. Сябры Таварыства беларускай мовы наведлі могількі на праспекце Касманаўтаў. На гэтым гарадзенскім некропалі знаходзяцца магільні многіх гарадзенцаў, якія зрабілі вялікі ўклад у нацыянальную культуру. Адведванне пачалося з магільні Апанаса Цыхуна - заслужанага настаўніка Беларусі, паэта і мовазнаўца. Кажы Аляксей Крой - старшыня абласной Рады ТБМ:

- Мы вырашылі, што на Радаўніцу і на восенскія Дзяды трэба хадзіць. Не заўсёды атрымлівалася адведаць Апанаса Цыхуна два разы на год, але адзін раз цягам года абавязкова прыходзілі. Спачатку наведвалі яго, а пасля з кожным годам далучалі яго сяброў. Ён сябраваў з заслужаным дзеячам культуры Аляксандрам Шыдлоўскім, таксама сябраваў з Ліпенем. Ён меў сярод знаёмых палову Гародні.

Некаторыя месцы пахавання былі прыбраныя актывістамі, бо не ўсе з памерлых маюць сваякоў. Гарадзенскія актывісты адведлі магільні сужэнства Цыхуноў, Шыдлоўскіх, Талерчыкаў, Антона Валынчыка, Юркі Гуменюка, Браніслава Ржэўскага, Аляксея Карлюка ды Юрыя Астроўскага. Таксама яны спадзяюцца, што да Дзядоў будуць

адведаны і іншыя грамадскія і нацыянальныя дзеячы Гародні, якія адышлі.

*Якуб Суічынскі,
Беларускае Радыё Рацыя,
Гародня. Фота аўтара*

Зміцер Сасноўскі:

"Амерыканцы ўвесь час цікавіліся, адкуль мы, што за музыку грае гурт "Стары Ольса"

На мінулым тыдні ў адной са сталічных кавярняў адбылася неформальная сустрэча ўдзельнікаў гурта "Стары Ольса" з журналістамі, прадзюсарамі, усімі прыхільнікамі гурта, якія спрычыніліся да працэсу збору сродкаў на краўндфандынгавай платформе Kickstarter, дзякуючы якой стаў магчымым выпуск новага альбома гурта "Medieval Classic Rock" на амерыканскім лэйбле "Cool Hat Records LLS", а таксама, адбыўся гастрольны тур па Злучаных Штатах Амерыкі.

цыска, куды прыйшло шмат этнічных беларусаў, а таксама, амерыканцаў, многія з якіх памятаюць, што іх продкі маюць карані ў Беларусі.

Што тычыць рэакцыі публікі на сярэднявечную музыку "Старога Ольсы", то, як падкрэсліў Зміцер, у Амерыцы такой музыкі выконваецца мала:

- На адным з рэнесансных фестываляў мы сустрэлі толькі адзін гурт, удзельнікі якога на старажытных інструментах гралі сярэднявечныя мелодыі. Больш за дзевяноста адсоткаў

- На амерыканскіх рэнесансных фестывалях у ЗША, дзе мы выступалі, да музыкантаў "Старога Ольсы" пастаянна падыходзілі наведвальнікі і казалі, што ў нас вельмі класныя строі і прасілі дазволу

пад час сустрэчы ўдзельнікі гурта - дудар і вакаліст Зміцер Сасноўскі, вакаліст і мультиінструменталіст Аляксей Чумакоў, бубнач Сяргей Тапчэўскі, лютніст Ілля Кубліцкі, флейтыстка Марыя Шарый і гукарэжысёр каманды Аляксей Войцех падзяліліся сваімі ўражаннямі ад музычных сустрэч з амерыканскай публікай, назіраннямі і меркаваннямі адносна ведаў жыхароў ЗША пра нашу краіну.

На думку нашых музыкантаў, вялікая колькасць амерыканцаў, калі кажаш: "Беларусь", - ведаюць, што гэта Еўропа, але дзе канкрэтна знаходзіцца краіна - блытаюцца. Але вельмі вялікі адсотак людзей ужо добра ўяўляе, дзе знаходзіцца і што сабой уяўляе краіна Беларусь. А тое, што гэта не Расія, многія ў Амерыцы ведаюць дакладна. Да прыкладу, амерыканскі менеджар гурта - грамадзянка ЗША, заўважыла, што пасля месяца сумесных паездак па краіне, яна зрабіла цвёрды вывад - беларусы і рускія - абсалютна розныя людзі, а Беларусь і Расія - далёка не адно і тое ж.

Лідар гурта З. Сасноўскі:

- За час туру па ЗША мы наведлі 20 штатаў, далі 23 канцэрты ў буйных амерыканскіх гарадах, а яшчэ адыгралі 35 канцэртаў у клубах і цэрквах. Асабліва цёпла прымалі нашу музыку пад час канцэртаў у Нью-Ёрку і Сан-Фран-

цаго, на чым граюць у Амерыцы на такіх фестывалях - гэта гітары, скрыпкі і шатландскія ды ірландскія традыцыйныя інструменты. Бо асноўная музыка ў краіне - кантры, у тым ліку і на фестывалях сярэднявечнай культуры. Таму першай рэакцыяй амерыканцаў на нашу музыку было здзіўленне. Пасля таго, як яны паслухалі, ім спадабалася і натоўпамі падыходзілі на нас, каб распытаць пра тое, на якіх інструментах і што за музыку мы граем, адкуль мы прыехалі, - зазначыў Зміцер Сасноўскі.

Амерыканцам было цікава даведацца пра тое, якія інструменты выкарыстоўваюць музыканты. Зміцер працягвае:

- Напэўна, вы ведаеце, што ў Амерыцы паўсюдна гукаць шатландскія дуды - хайлэнды. І першае пытанне, якое задавалі амерыканцы нам, гэта таксама bagpipes (валынка)? Адкуль вы прыехалі, што гэта што за інструмент, у яго прыемны гук, у адрозненне ад шатландскай валынкы? Мы кажам, што гэта беларуская традыцыйная дуда, а мы з Беларусі, што ва ўсходняй Еўропе. Так, амерыканцы слухалі нашы інструменты і ўвесь гурт з цікаўнасцю, бо там гэта рэдкасць.

Таксама амерыканцам былі вельмі цікавы і беларускія рэнесансныя строі. Пра рэакцыю на іх распавядала флейтыстка гурта "Стары Ольса" Марыя Шарый:

сфатаграфавалі іх. Так маю суценку не аднойчы фатаграфавалі з розных бакоў, распыталі як пашыць такое. Бо ў адрозненне ад беларусаў, там людзі апранаюць больш у фэнтэзічным духу.

Напрыканцы сустрэчы музыканты гурта распавялі пра творчыя планы на будучае:

- Цяпер мы адпачываем, але ў нас ёсць матэрыял для наступнага альбома (а гэта будзе не "Medieval Classic Rock-2"!): Таксама ўжо маюцца прапановы паехаць у канцэртную паездку ў Кітай, запрашэнні на еўрапейскія фестывалі: на Сіцылію, у Партугалію на Азорскія выспы. Акрамя гэтага музыканты працуюць над праектам стварэння прыгурце батлейкі, з дапамогай якой можна было б паказаць батлеечныя спектаклі пад музыку гурта "Стары Ольса", - заінтрыгавала прысутных М. Шарый.

Па завяршэнні сустрэчы музыкі нагадалі, што на канцэрце 20 лістапада ў ДК МАЗ яны плануюць не толькі прэзентаваць новы альбом "Medieval Classic Rock", але і выканаць лепшыя кампазіцыі, якія падаюцца слухачам. Там жа будзе прэзентаваная новая лютня, якую набылі ў Амерыцы. Слухачоў і прыхільнікаў "Старога Ольсы" на канцэрце чакаюць музычныя сюрпрызы, якія сталі завяздэнкай для музыкі гурта.

Анатоль Мяльгуі.

Літаратурная гасцёўня "І жартам, і ўсур'ез!"

10 кастрычніка ў ДУА "Сярэдняй школа № 11 г. Ліды" ў рамках Тыдня беларускай мовы і літаратуры адбылася сустрэча вучняў 11-х класаў з пісьменнікамі Лідчыны, сябрамі літаратурнага аб'яднання "Суквецце". У госці да вучняў і настаўнікаў завіталі кіраўнік літаратурнага аб'яднання Аляксандр Хітрук, паэтэса Ганна Рэлікоўская і лідскі бард Сяргей Чарняк.

"І жартам, і ўсур'ез!". Менавіта так гучала тэма сустрэчы, якая аб'яднала ўдзельнікаў літаратурнай гасцёўні. Аляксандр Хітрук прэзентаваў вучням свой "Вясёлы слоўнік", дзе ім сабраны словы, што выклікаюць розныя смешныя асацыяцыі ў людзей. Вось толькі некалькі трапных гумарынак назіральнага госця: *дымаход-*

нос курца, жар-птушка - перапечатаная курыца, правадыр-парушальнік руху, куркума - ліса. Акрамя гэтага, Аляксандр пазнаёміў прысутных з копіямі старонак часопіса "Вожык" за розныя гады выдання, што выклікала асабліва цікавасць і настаўнікаў, і вучняў.

Ганна Рэлікоўская прачытала свае гумарыстычныя вершы "Чароўны корак", "Добры мікрааён", "Хто ўзяў Бастылію?", "Папялушка", лейтматывам якіх была думка, выказаная Сяргеем Вацлававічам: "Звычайна смешнае тое, што праўдзівае". Шаноўны госць таксама мудра адзначыў,

што смяцца трэба са сваіх недахопаў і паводзінаў, а не з іншага чалавека.

Далей сустрэча працягвалася ў музычным суправаджэнні. Шчыра і праніклена загучалі пад гітару цудоўныя песні "Пацалунак" (на словы А. Мораўкі), "Пакахай мяне, дзяўчынка" (на словы Я. Купалы) і інш. А ўсе разам: і госці, і гаспадары - гучна заспявалі такія музычныя творы, як "Зорка Венера" (на словы Максіма Багдановіча), "Простыя рэчы" і "Тры чарапахі".

Адказалі літаратары і на шэраг адрасаваных ім пытанняў: "На што скіроўваюць

сучасныя пісьменнікі Лідчыны сваю сатыру?", "Ці сапраўднае прозвішча ў Аляся Хітруна: можа, гэта творчы псеўданім?", "Ці даводзілася лідскім паэтам прымаць удзел менавіта ў конкурсах сатыры і гумару?"

Напрыканцы сустрэчы вучні падзякавалі гасцям за гумарыстычныя вершы, цікавыя гісторыі з уласнага жыцця, за шчырыя адказы на пытанні. А яшчэ яны падарылі ўдзельнікам імпрэзы невялікія салодкія пачастункі, каб веселей ім жылося і хацелася далей пісаць вершы на актуальныя тэмы сучаснасці.

Наш кар.

Віншуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў лістападзе

Абрагімовіч Марына Яўген.
Аліхвер Людміла Уладзіслава.
Амінава Святлана
Андрэева Галіна Андрэеўна
Андрэйкавец Надзея Дмітр.
Анціфараў Алег Мікалаевіч
Анцыповіч Максім Рыгоравіч
Асецкі Аркадзь
Асмакоўская Алена
Атрахімовіч Іосіф Канстанцін.
Бабак Вольга
Бабкова Ганна Ігараўна
Баранаў Аляксандр Георгіевіч
Бародка Зміцер Міхайлавіч
Барташэвіч Людміла
Баўтовіч Міхась
Бахвалаў Дзмітры
Белакоз Вера
Беляўская Таццяна
Борын Алег Мікалаевіч
Булаш Алена
Бусько Сафія Раманаўна
Бухавец Пятро Пятровіч
Быцкевіч Сяргей Аляксандр.
Ваданосава Фаіна Аляксандр.
Васью Віктар Вячаслававіч
Ветчынаў Сяргей
Вікторчык Ніна Сяргееўна
Віцэня Алег Аляксандравіч
Вішнеўскі Павел Уладзімір.
Волкаў Алег
Вярцінскі Анатоль Ільіч
Галішоў Зміцер
Ганцэвіч Вольга Мечыслаў.
Ганчарова Таццяна
Гарлуковіч Яўген Дзмітрыевіч
Гівоіна Вольга Міхайлаўна
Главацкіх Васіль Б.
Глухава Святлана Пятроўна
Гнедчык Алег
Горбач Аляксандр Клаўдзіевіч
Груша Дар'я Уладзіміраўна
Грыб Ян Янавіч
Грыгаровіч Андрэй Анатол.
Губарэвіч Віктар Дзмітрыевіч
Губчык Яўген Іванавіч
Гур'ян Алена Барысаўна
Гучок Яўген Сяргеевіч
Дабравольскі Аляксандр Ал.
Давыдзька Святлана
Данішэвіч Вольга Вячаслаў.
Дацэнка Аляксандр Кірылавіч
Дзержаньнева Анжаліка
Дзіцэвіч Людміла Мікалаеўна
Дзядзюла Вера
Длатоўская Аліна Аляксандр.
Домаш Валянціна Іосіфаўна
Досіна Алена
Доўнар Аляксандр Андрэевіч
Драгун Данута
Драздовіч Алена Станіслаў.
Дрыга Святлана Мікалаеўна
Дубко Ганна Міхайлаўна
Дубовік Іна Пятроўна
Дуброў Алег Анатольевіч
Ермакова Аляксандра Мікал.
Есьман Рыгор Міхайлавіч
Еўсіевіч Наталія Анатольеўна
Ефіменка Ганна Сяргееўна
Ждановіч Міхаіл Васільевіч
Зайкоўскі Эдвард Міхайлавіч
Зарэцкая Вера Якаўлеўна
Здановіч Уладзімір Васільевіч
Зуева Галіна Паўлаўна
Ігнатчык Андрэй Валер'евіч
Іюшка Марыя Мікалаеўна
Кавалёва Алена Пятроўна
Кавалёў Аляксей Аляксандр.
Кадыш Любоў
Кажамякін Геннадзь Вячаслаў.

Казакоў Аляксандр
Казачонак Сяргей
Казлоўскі Руслан Канстанцін.
Калатоўкіна Ларыса Анатол.
Калчанаў Алег Аляксеевіч
Капойка Уладзімір
Карповіч Ірына Іванаўна
Касцюк Таццяна Уладзімір.
Кацяшоў Дзмітры Сяргеевіч
Кіеня Уладзімір Уладзіміравіч
Кірзева Алена Уладзіміраўна
Клікун Таццяна
Козел Валеры
Козел Галіна Маркаўна
Корнеў Аляксандр Касьянавіч
Кошкіна Людміла Чаславаўна
Круглік Уладзімір Анатол.
Крук Валянціна Іосіфаўна
Крыжанкоўская Вольга Алякс.
Кудзёлка Геннадзь Міхайлавіч
Кудлацкая Валянціна
Кужанова Вольга
Кузьма Аляксандр
Кузьміч Мікалай Пятровіч
Кулакевіч Сяргей Адамавіч
Купрэва Таццяна Уладзімір.
Курніцкая Яна Іванаўна
Кучынская Галіна
Лапцкая Святлана
Лапкоўская Браніслава Міх.
Левіт Зміцер
Лепацхоўна Ганна
Лісіцкая Вольга Мікалаеўна
Лісіцын Геннадзь Дзям'янавіч
Літоўчык Святлана Міхаіл.
Лойка Алег Паўлавіч
Лойка Ніна Сцяпанаўна
Лось Дзіяна Іванаўна
Лубянава Таццяна Віктараўна
Лысова Таіса
Ляшук Валерыя
Мазур Тамара Міхайлаўна
Макарэвіч Наталія Міхаіл.
Маковіч Дзіна
Маліноўская Марфа Яўген.
Маліноўскі Віктар Леанідавіч
Мараўскі Фелікс Дамінікавіч
Марговіч Антон Антонавіч
Мароз Жанна Мікалаеўна
Марозава Святлана Валянц.
Мацкоўская Наталія Васіл.
Мацюкевіч Паўлюк Іванавіч
Мельнік Міхась Іванавіч
Мельнікаў Аляксандр
Мельнікаў Андрэй Міхаіл.
Мельнікаў Юры Сяргеевіч
Меляшкеевіч Юры Віктаравіч
Міжурна Раіса Канстанцін.
Мілаш Леакадзія
Мілюць Анатоль Іванавіч
Міхалевіч Мілана Міхайлаўна
Міцкевіч Андрэй Мікалаевіч
Моніч Зміцер
Мухіна Леанарда Станіслаў.
Нагін Павел Пятровіч
Несцераў Аляксей
Нікалаевіч (Палонка) Вольга В.
Нікіціна Лілія
Нікіціна Людміла Канстанцін.
Пагрэбіцкі Алег
Падасетнікаў Васіль
Паляшчук Таццяна
Панюціч Аляксандр
Паражынскі Аляксандр
Паросава Марына
Пашкевіч Валерыя Васільевіч
Пракаповіч Мікалай Мікалаев.
Пракопчык Марына Міхаіл.
Прыбыш Павел Іванавіч
Пугаўка Алена

Пукачоўскі Аляксандр Віктар.
Пыльчанка Яўген Аляксандр.
Пячкова Яўгенія Якаўлеўна
Рабушка Анастасія Віктараўна
Радзівон Ірына
Радкоў Геннадзь Андрэевіч
Ражко Ірына Францаўна
Ралько Леанід Міхайлавіч
Раманюк Наталія
Розумаў Анатоль Якаўлевіч
Русецкі Марцін Ігаравіч
Руткоўская Яўгенія Карпаўна
Рыжыкаў Міхаіл
Рэзнікава Настасся Уладзімір.
Сабалеўскі Уладзіслаў Уладзімір.
Савіцкая Яніна Іосіфаўна
Савіч Аляксандр Аляксандр.
Салей Алена Міхайлаўна
Салей Ларыса Іванаўна
Сарнацкі Ігар
Севасцюк Марына Леанідаўна
Севасціян Павел
Сергіевіч Дзмітры
Сінкава Рэгіна Іосіфаўна
Сінкевіч Мікалай Сцяпанавіч
Сітнік Аляксандр Сяргеевіч
Скок Віктар Уладзіміравіч
Скрыпнічэнка Георгі Сяргеев.
Скураговіч Аркадзь
Слабадзін Аляксандр Юр'евіч
Смаргун Валянцін Васільевіч
Сойка Мікалай Уладзіміравіч
Солтан Алена Антонаўна
Сталёва Вера
Станкевіч Ларыса Фёдораўна
Станюкевіч Дзіна
Сурко Анатол
Сцепаўнак Эма Антонаўна
Сцямпкоўская Хрысціна
Тарасова Святлана Міхайлаўна
Таўгень Антон
Тозік Эдуард
Трафімец Ульяна Святаслаў.
Трафімчык Алена Венямін.
Турцэвіч Паліна Віктараўна
Тыгрыцкая Вольга Аляксандр.
Тычына Зміцер Валянцінавіч
Тышко Іван Іванавіч
Уласова Дар'я
Уласевіч Дар'я
Федаровіч Кацярына
Федаровіч Надзея
Фралоў Аляксей Валер'евіч
Фядзюшын Ягор Ягоравіч
Хамінскі Міхась Аляксандр.
Хвошч Галіна
Хляба Глеб Ігаравіч
Царкоў Мікалай Прохаравіч
Цвік Валер Іосіфавіч
Цвяткова Алена Мікалаеўна
Цехановіч Святлана
Цімаховіч Аляксандра Іван.
Цярэшчанка Ігар Барысавіч
Чарнаморцаў Валер
Чаховіч Г. Г.
Чашун Уладзімір
Шнітоўскі Міхась
Шпак-Рытскі Юрась
Шутава Вольга Вікенцеўна
Шчурко Галіна Аляксандр.
Шчурко Лідзія Іванаўна
Шчэрбін Іван Аляксеевіч
Шыла Іван Уладзіміравіч
Шыманчык Святлана Мікал.
Шымкус Рычард Эдуардавіч
Ючкавіч Аксана Станіславаўна
Якаўца Людміла Уладзімір.
Ялугін Эрнест Васільевіч
Яніцкі Міхаіл Іванавіч
Яскевіч Аляксей Юр'евіч

Да 100-годдзя Янкі Брыля

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"
220034, г. Мінск, вул. Румянцава, 13, тэл. 284-85-11, разліковы рахунак
№ 3015741233011 у Адрэсаванні на Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ Белінвестбанка", г.
Мінска, код 739

31 кастрычніка 2016 г. № 73

— С.П. Папкову
Міністру сувязі і інфарматызацыі
Рэспублікі Беларусь
пр. Незалежнасці, 10,
220050, г. Мінск

Аб выданні юбілейнай паштовай маркі

Шаноўны Сяргей Пятровіч!

4 жніўня 2017 года наша краіна будзе святкаваць 100-я ўгодкі народнага пісьменніка Беларусі Янкі Брыля.

У сувязі з гэтым просім Вас выдаць юбілейную паштовую марку Янкі Брыля на фоне Мірскага замка, бо карані Янкі Брыля ў Карэліцкім раёне, непалаток ад Міра.

Было б добра зрабіць спецгашэнне гэтай маркі якраз у Мірскім замку.

З павагай,

старшыня ТБМ

А. Трусаў.

Навіны Германіі

Дзясяты тыдзень нямецкай мовы і культуры ў Берасці

З 17 па 27 кастычніка 2016 года ў горадзе над Бугам праходзіў Дзясяты тыдзень нямецкай мовы і культуры з вельмі насычанай праграмай мерапрыемстваў. Сёлета Тыдзень нямецкай мовы і культуры адзначае юбілей. Упершыню ён адбыўся 10 гадоў назад - у 2006 годзе.

- У першы год мы правялі толькі два мерапрыемствы і яшчэ не звалі гэта тыднем, - адзначыла настаўнік нямецкай мовы СШ № 7 Карын Краус. - У наступным годзе ў нас ужо былі лектары Фонду імя Роберта Боша, валанцёры DAAD. Мы папрасілі дапамогі ў Берасцейскай абласной бібліятэцы імя Максіма Горкага.

Так мерапрыемства разраслося да маштабнай падзеі. На Тыдні нямецкай мовы выступалі беларускія паэты Алесь Разанаў, Віктар Жыбуль, Вера Аснач, Андрэй Хадановіч. Прыязджалі і госці з Германіі і Аўстрыі: напрыклад, аўстрыйскі пісьменнік Марцін Полак. Сёлета перад берасцейцамі выступіў таксама нямецкі журналіст Томас Файбель. Прайшлі і іншыя мерапрыем-

ствы - як для школьнікаў, так і для студэнтаў і выкладчыкаў нямецкай мовы.

На заключных мерапрыемствах у межах Тыдня нямецкай мовы і культуры 26 кастрычніка, адбылася адразу дзве майстэрні "Жыццё ў сяброўстве з прыродай, карыстаючыся ўзнаўляльнымі крыніцамі энергіі" - у сярэдняй школе № 7 і Берасцейскім дзяржаўным тэхнічным універсітэце. А 27 кастрычніка ў абласной бібліятэцы імя Горкага прэзентаваны даклад "Храмавае свята, Майскае дрэва, Пту-

шынае вяселле - абрады і звычкі паволжскіх немцаў 1763 года".

Акрамя таго, у межах Тыдня нямецкай мовы і культуры ў Берасці прайшлі такія тэматычныя сустрэчы як - "Моўны тэст OnDaF (DAAD)" нямецкай службы акадэмічных абменаў студэнтаў, аўтарскія чытанні "LikeMe - кожны клік улічваецца", серыя семінараў і спеўных імпрэзаў.

Беларускае Радыё Рацыя.

На здымку: адна з арганізатараў тыдня Карын Краўс.

Літаратурныя чытанні "Like me - Jeder Klick zahlt"

У рамках Тыдня Германіі ў Берасці нямецкі пісьменнік Томас Файбель у школе № 7 прадставіў свой актуальны раман "Like me". З самага пачатку ён без натацый пачынае дыскусію са школьнікамі на такія тэмы як кібермобінг, махлярства ў сетцы і залежнасць ад смартфонаў, так што напрыканцы гутаркі яны ведаюць, што ім рабіць у экстраннай сітуацыі.

Журналіст, аўтар дзіцячых кніг і медыя-эксперт Томас Файбель кіруе Бюро медыя для дзяцей у Берліне, публікуецца ў Spiegel, Zeit, Spielen und Lernen і розных спецыялізаваных IT-выданнях. Томас Файбель піша раманы для дзяцей і моладзі, тэсціруе камп'ютарныя гульні, а таксама з'яўляецца адным з заснавальнікаў прэміі за лепшы дзіцячы вучэбны дадатак ТОММІ, якая прысуджаецца з 2002 г. Федэральнае аб'яднанне нямецкіх бібліятэчных і інфармацыйных саюзаў узнагародзіла Томаса Файбеля ў 2014 г. медалём імя Карла Прэйскера за "выбітную дзейнасць у галіне падтрымкі чытання і распаўсюджвання электронных медыя для дзяцей і моладзі".

Радыё Рацыя.

Пінскія школьнікі выступілі са спектаклем на Дзясятым тыдні нямецкай мовы і культуры

У чацвер 20 кастрычніка ў актавай зале сярэдняй школы № 7 дзеці прадставілі спектакль "Неверагодная вандроўка на машыне часу". Выступаць перад берасцейскімі аднагодкамі навучэнцаў гімназіі № 2 горада Пінска даводзіцца не ўпершыню. Гэта іх трэці візіт у рамках "нямецкага тыдня".

- Для дзяцей спектакль - добрая матывацыя, каб вучыцца, - распавяла настаўнік нямецкай мовы гімназіі № 2 г. Пінска Таццяна Мельніковіч. - Дзеці любяць ездзіць. Вывучылі, выступілі, атрымалі аддачу, самім спадабалася. Будзем далей ставіць? Так, будзем!

Па сюжэце спектаклю дзве сяброўкі знаходзяць на гарышчы машыну часу і адпраўляюцца ў вандроўку. На сваім шляху яны сустракаюць робатаў, каўбояў, сумнага блазна, які перажывае з-за сваёй прафесіі: у свеце адбываецца шмат трагічных падзей, а яму трэба вяселіць дзяцей. Спектакль атрымаўся вясёлым, яркім і надзвычай музычным. Дзеці выконвалі песні на нямецкай мове і танчылі.

Таццяна ГАПЕЕВА.
Фота аўтара.

У галерэі "Ў" 25 кастрычніка адбыўся чарговы спеўны сход, дзе ўсе ахвотныя маглі паспяваць песні на музыку славутага беларускага і польскага кампазітара Станіслава Манюшкі пад кіраўніцтвам Сяргея Доўгушава, саліста Белдзяржфілармоніі. Запрошаны знакаміты оперны спявак Віктар Скарабагатаў, дарэчы, настаўнік Сяргея, распавёў пра Манюшку, яго жыццё і музычную творчасць. Ён тлумачыў, што мазурка - гэта польская музыка, але музыка Манюшкі - беларуская. Бо натхненне для твораў чэрпаў у нацыяльным фальклору, а яго творчасці ўласцівыя беларускія народныя матывы.

Станіслаў Манюшка стварыў амаль 20 опер, 3 балеты, шэраг твораў, напісаў каля 400 сольных песень. Шмат з іх створаны на аснове беларускага фальклору, напрыклад "Песні прыёманскіх вёсак", што ўвайшлі ў 12 "Хатніх спеўнікаў". У Менску оперу "Галька" С. Манюшка ўпершыню паставіў ў 1856 г. А праз 120 гадоў (1975) адбылася другая пастаноўка на сцэне Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларусі.

Усе прысутныя разам заспявалі песню "Вандруюная пташка" на верш Яна Чачота пад акампанемент гітары. Гэта было цудоўна і прыгожа. А затым развучылі вясёлую народную песню "Кум і кума" і

"Спеўны сход"

праслухалі яе ў выкананні самага мэтра Віктара Скарабагатава. Як ён прафесійна яе заспяваў! О, нам далёка да яго. Усе былі задаволены.

"Спеўны сход" - гэта праект Аляксея Чубата, журналіста па адукацыі, які існуе ўжо два гады і праводзіцца раз у месяц у розных месцах сталіцы. А паведамляецца пра час правядзення загадзя ў сацыяльных сетках Фэйсбуку, У Кантакце. Праект сацыяльны, разлічаны на масавую аўдыторыю і асабліва аматараў паспяваць. Прычым, уваход вольны.

Мне вельмі падабаецца гэтая ідэя, і я па магчымасці стараюся наведаць усе мерапрыемствы. Так, гэтым летам "Спеўны сход" праходзіў у цэнтры горада, каля музея тэатральнай культуры, і мы вадзілі карагоды і спявалі купальскія песні разам з гуртом "Мярэ-

жа" (Юляя Літвінавай). І трэба сказаць, што калі спяваеш у гурце, адразу настройваешся на агульную хвалю і адчуваеш моц і падтрымку. Бо спяваць аднаму часам некалькі нязручна, няёмка і нецікава. А вось, калі побач з табой стаяць такія ж самыя захопленыя людзі, ты ўжо трохі асмельваешся і падаеш голас.

Разам з тым вельмі прываблівае і яркая асоба самага вядомага Сяргея Доўгушава, які заўсёды задае тон і настройвае на спеўны лад. Калі яго бачыш і чуеш, заўсёды хочацца спяваць з радасцю і ўсмішкай. Нават сумныя і лірычныя песні. Да таго ж ён кіраўнік гурта "Вурай" (фальклорная музыка) і ўдзельнік, аўтар іншых праектаў.

І наступны "Спеўны сход" адбудзецца ўжо 8 лістапада, прысвечаны Р. Барадуну.

Наш кар.

Калі за адраджэнне мовы, чытай, спадарства, "Наша слова"!

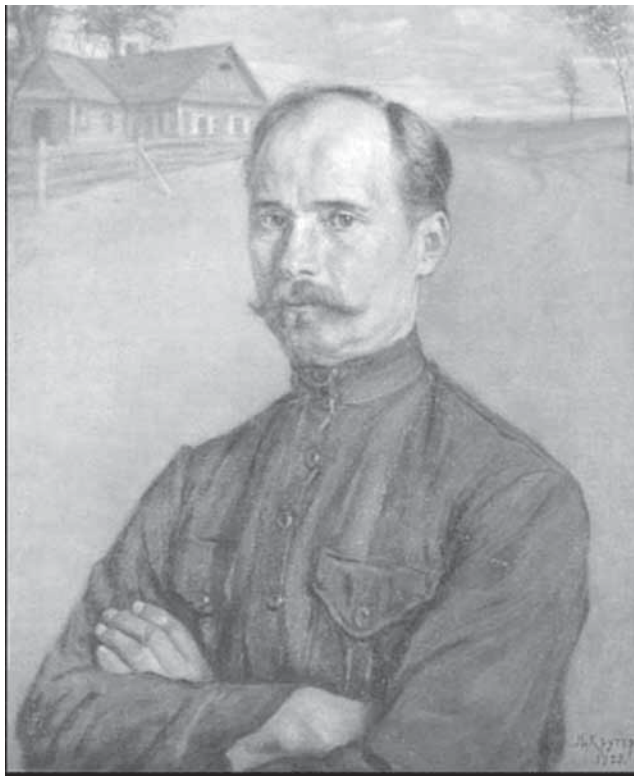
Шаноўныя сябры, пачалася падпіска на першае паўгоддзе 2017 года. У каталогу інфармацыя пра газету знаходзіцца на ст. 78. Цана змянілася нязначна. У 2017 годзе мы працягваем выходзіць на васьмі палосах. Газета мае добры рэдакцыйны партфель і плануе для друку тэксты самых розных матэрыялаў, з рознымі поглядамі і падыходамі, у тым ліку і адрознымі ад пазіцыі рэдакцыі. Мы будзем працягваць друк мовазнаўчых і гістарычных матэрыялаў у выкладанні тых аўтараў, якіх вы не знойдзеце на старонках іншых выданняў. Мы не стараемся навязваць чытачу сваю думку ці погляды, а падаём паведамленні і меркаванні саміх чытачоў. Чытайце, даведвайцеся, думайце. Будзьце з намі, і вы будзеце з усёй Беларуссю.

ПП - 1	Міністэрства сувязі Рэспублікі Беларусь											
	АБАНЕМЕНТ на газету часопіс										63865	
	НАША СЛОВА										індэкс выдання	
	(назва выдання)										Колькасць камплектаў	
На 2017 год па месяцах:												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Каму												
Куды (прозвішча, ініцыялы)												
(адрас)												
(паштовы індэкс)												

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТАЧКА											
на газету часопіс										63865	
НАША СЛОВА										індэкс выдання	
(назва выдання)										Колькасць камплектаў	
На 2017 год па месяцах:											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кошт											
падпіскі 7,44 руб.											
пераадрасоўкі руб.											
Каму										Колькасць камплектаў	
1											
На 2017 год па месяцах:											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Каму											
Куды (прозвішча, ініцыялы)											
(адрас)											
(паштовы індэкс)											

Якуб Колас і Слуцчына

Партрэт Якуба Коласа работы мастака Я.М. Кругера (1923 г.)

Жыццёвыя шляхі Якуба Коласа (3.11.1882-13.8.1956) пралягалі і на Слуцчыне. Некаторыя даследчыкі яго жыцця і творчасці лічаць, што Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч (сапраўднае імя і прозвішча) пабываў у гэтым кутку Беларусі яшчэ да кастрычніка 1917 года, а свае ўражанні выкарыстаў пры напісанні паэмы "Новая зямля" і трылогіі "Наростанях". Магчыма, так яно і было, аднак дакументальных пацвярджэнняў гэтага ў аўтара няма. А вось што дакладна вядома, то гэта праца класіка беларускай літаратуры ў Слуцку ў пачатку 1920-х гадоў выкладчыкам на курсах па падрыхтоўцы настаўнікаў для выкладання ў школах на беларускай мове.

У летапісе жыцця і творчасці Якуба Коласа ёсць запіс за 1921 год: "Да 10 ліпеня. Наведвае Слуцк. Знаёміцца з настаўніцкімі курсамі". Запіс за 1923 год: "Чэрвень, 29 - ліпень, 30. У г. Слуцку на настаўніцкіх курсах чытае лекцыі па граматыцы і метадыцы выкладання беларускай мовы". 3 ліпеня 1923 года Якуб Колас пісаў сваёй жонцы Марыі Дзмітрыеўне: "...Затрымаўся я покі што на кватэры загадчыка аддзела народнае асветы. Жыву ў яго ўжо цэлую пору. Нічога. Жыць можна. Кормяць добра. Учора вечарам заходзіў на курсы. Заўтра толькі пачну выкладаць. Заўтра мне будзе адведзена дзве гадзіны часу".

А вось што Якуб Колас напісаў пра настаўніцкія курсы ў Слуцку Марыі Дзмітрыеўне ў пісьме за 4 ліпеня: "Чытаў я дзве гадзіны: першая гадзіна была адведзена пад граматыку; другая - пад метадыку. Метадыку я пачаў чытаць з сярэдзіны, з таго месца, дзе гутарка ідзе аб тым, як трэба даваць практычныя лекцыі. Такое чытанне выклікала тым, што курсанты даюць практычныя лекцыі і, каб панавіць у памяці педагагічныя прыніцы, прыйшлося з гэтага і пачаць. Слухалі незвычайна ўважліва. Я вельмі рад, што захапіў з сабою метадыку. Курсы тут пастаўлены незвычайна грунтоўна. Дысцыпліна на курсах самая строгая. Курсантаў 150 чалавек, і ходзяць усе да аднаго. Курсы пачынаюцца роўна з 10 гадзін. Да 12 г. ідуць практычныя лекцыі, практыкуюць самі курсанты. Кожны дзень даецца чатыры лекцыі. А 12 гадзіне прыходзяць лектары. Чытаюцца

лекцыі да 4 гадзін. У 6 гадзін ідуць кружкавыя заняткі палітычнага зместу. У сем - канферэнцыі наконт пробных лекцыяў. Канчаюцца курсы ў 8 гадзін вечара. Курсанты так заняты, што не маюць часу пайсці ў горад...".

Склад курсантаў нельга назваць аднародным: сярод іх былі мужчыны і жанчыны, людзі рознага ўзросту, сацыяльнага паходжання, адрозніваліся яны і па сваіх характарах, поглядах, узроўню прафесійнай падрыхтаванасці. З пісьмаў Якуба Коласа: "Я ўспеў сёння на граматыцы зрабіць дыктоўку: Сшыткаў 70 ўжо перагледзеў. Няграмамна напісана ў двух. Чатыры напісалі зусім грамамна. Большасць - здавальняюча, многа - добра. Сярод слухачоў чалавек 15 ёсць з вышэйшаю асветаю... Сярод старых настаўнікаў прыхільнасці да беларускасці няма, але гэта не перашкаджае ім пісаць цэлымі вечарамі план лекцыі па-беларуску. Калі не здолею сам, ідзе да другога і перакладае на беларускую мову. Канферэнцыі адбываюцца на беларускай мове, прамакты вядуцца па-беларуску. Сярод слухачоў ёсць такія хлопцы, што не прапускаюць ніводнага беларускага слова. І калі часамі пачынае хто блытаць беларускую і расейскую мову, як гэта было раз на агульным сходзе, то з 10-15 месц ад слухачоў і слухачак чуюцца паказванні. Ёсць настаўнікі і настаўніцы, якія зусім правільна, бойка і жыва даюць лекцыі па-беларуску".

Паводле Якуба Коласа, праграма курсаў была распрацавана Народным камісарыятам асветы Беларусі. На чале Слуцкіх настаўніцкіх курсаў стаяла курсавая рада, у якую ўваходзілі загадчык курсаў, лектары, групаводы, прадстаўнікі саюза працаўнікоў асветы і аддзела асветы акруговага выканаўчага камітэта, прадстаўнік слухачоў курсаў. Для курсантаў чыталі лекцыі па гісторыі рэвалюцыйнага руху, палітычнай эканоміі, дзяржаўным будаўніцтве, гістарычным матэрыялізме, прыродазнаўстве, гігіене, беларускай мове і метадыцы выкладання роднай мовы. Акрамя асноўных лекцый рада курсаў прадугледзела спецыяльныя даклады аб працоўных метадах у школе і аб дынаміцы школьных сістэм. А яшчэ былі лекцыі "на прафесіянальнаму руху і на гісторыі рэлігіі". Заняткі на курсах адбываліся ў памяшканні

другой сямігодкі (цяпер гімназія № 1 горада Слуцка), дзе і жыла большая частка курсантаў.

Якуб Колас не толькі чытаў лекцыі на курсах, але і знаёміўся з бытам настаўнікаў, сустракаўся з удзельнікамі мастацкай самадзейнасці, з жыхарамі Слуцчыны. У адным з пісьмаў да Марыі Дзмітрыеўне ён напісаў: "Быў раз у тэатры. Гралі саматугам. Але адмовіцца нельга было. Тэатр пачаўся а 12 гадзін ўночы. Скончыўся каля 4-х. Гэта ўжо такі слуцкі звычай". А вось - з іншага пісьма: "Учора быў у гасцяках у загадчыка курсаў Сяргея Антонавіча Бязозкі. Гэта ўжо пажылы настаўнік, адлічны арганізатар, чалавек дзела".

С.А. Бязозка да Слуцка працаваў выкладчыкам славаеснасці ў настаўніцкіх семінарыях ў Беластоку, Вільні, выхоўваў дваіх дзяцей - сына і дачку, якім у 1923 годзе было 17 і 16 гадоў адпаведна. Якуб Колас заўважыў, што "сын незвычайна даравіты хлопец. Навейшую расейскую літаратуру ведае, як прафесар, разважае па-прафесарску. Незвычайна начытаны, мае фенаменальную памяць: яму досыць прачытаць падручнік на хіміі старонак на 200, і ён будзе поўніць усе формулы... Скончыў драматычную студыю, піша вельмі талентна расейскія вершы, пераймае крыху Блока, Брусава, імажыністаў, але формы, змест, пачуццё злучаюцца гарманічна і вельмі прыгожа... Сястра яго Наталля - мілая, разумная, інтэлігентная дзяўчына. Брат і сястра страшна прывязаны адно к другому. Хлопец хваравіты, схілен да прастуды... Калі я пазіраў на гэтага юнака, то мне чамусь напамніў ён Максіма Багдановіча і сваёю інтэлігентнасцю і сваёю паэзіяю...".

Якуб Колас не памыліўся: сын С.А. Бязозкі Георгій з цягам часу стаў прэзікам, крытыкам, літаратуразнаўцам, кі-

нарэжысёрам. У 1941 годзе дабрахвотна пайшоў на фронт, пасля Вялікай Айчыннай вайны жыў і працаваў у Маскве. З 1945 года - член Саюза пісьменнікаў СССР, пісаў на рускай мове. Георгій Бязозка ўпершыню ў беларускай крытыцы і літаратуразнаўстве ўзняў пытанні ўзаемаадносін формы і зместу, эвалюцыі жанраў і стыляў, гістарызму ў падыходзе да стварэння і ўспрымання літаратурных твораў. У цэнтры ўвагі пісьменніка былі геранізм народа ў Вялікай Айчыннай вайне, патрыятызм, вернасць салдацкаму абавязку, мірныя будні воінаў Савецкай Арміі, жыццё і быт працаўнікоў вёскі і гарадскіх рабочых. Георгій Бязозка - аўтар раманаў "Мірны горад", "Сильнее атома", "Необыкновенные москвичи", "Присутствие необычайного", аповесцяў "Красная ракета", "Любить и не любить", "Знамя на холме", "Донесение", "Вечер воспоминаний" і іншых твораў, якія былі змешчаны ў перыядычным друку, выходзілі асобнымі выданнямі. Памёр Георгій Сяргеевіч Бязозка 2 лістапада 1982 года, пахаваны на Ваганькаўскіх могілках у Маскве.

З цэпленай пісаў Якуб Колас і пра некаторых іншых слухачаў. Напрыклад: "Сёстры Марыя Стагановіч і Людміла Гітковіч - мілыя, слаўныя настаўніцы. Валодаюць ідэальна беларускаю моваю, талковыя, разумныя". Людміла Гітковіч (дзявочае прозвішча Стагановіч) удзельнічала ў рабоце беларускага культурна-асветніцкага гуртка "Зарніца", які быў створаны ў снежні 1917 года моладзю вёсак Старыца і Слабада-Кучынка (цяпер гэтыя вёскі знаходзяцца ў Капыльскім раёне). У пісьме Марыі Дзмітрыеўне ад 20 ліпеня Якуб Колас заўважыў: "Адна настаўніца-курсантка паказала мне маленькі швытачак вершаў свае дачкі. Я пакажу табе гэтыя вершы. Дачка яе - дзяўчынка гадоў 15-16, мала вучы-

лася. Нядаўна яна прыехала сюды. Талент у яе, бясспрэчна, ёсць, і талент вялікі. Мне хочацца як-небудзь прыстроіць яе ў Белтэхнікуме. Яна страіна хоча вучыцца. І будзе крыўдна, калі яна так загіне...".

Не засталася па-за ўвагай Якуба Коласа і тое, што "случкія крамы пустыя. Хацеў купіць сабе грабенчык, дык і таго не знайшоў". У адным з пісьмаў ён звяртаючыся да сына Юрка, напісаў: "Калі вярнуся дадому, то ў Мінску куплю табе што-небудзь, бо ў Слуцку гола і пуста ўсякіх цацак". А вось яшчэ з аднаго пісьма: "Случкія крамы абсалютна бедныя. Каб Слуцк быў такі, як Мінск, па велічыні, і параўнаць іх тавары, то Слуцк аказаўся б разоў у 25 беднейшым".

Акрамя лекцый Якуб Колас чытаў слухачам курсаў паэму "Новая зямля", аб чым пісаў Марыі Дзмітрыеўне: "Учора вечарам (8 ліпеня - А.Ж.) чытаў першы раз "Новую зямлю". Адзін слухач курсаў, непрыхільнік беларускасці, зазначыў беларуску: "Я не ведаў, што па-беларуску можна так пісаць. Зарэжце мяне, калі я не навучыўся беларускай мове...".

Пісьменнік Ян Скрыган (1905-1992; у 1919-1924 гадах вучыўся ў Слуцку ў школе першай і другой ступені, гімназіі, у Слуцкім сельскагаспадарчым тэхнікуме, які пакінуў пасля чацвёртага курса ў 1924 годзе, і прыкладна год працаваў у рэдакцыі слускай акруговай газеты "Вясковы будаўнік") у абразку "Настаўнік" пісаў: "У маленстве маім ёсць адна вельмі яркая дата. Нездзе ў пачатку дваццатых гадоў у Слуцку, на Манастырчыне, на беразе рэчкі, я суныўся каля чалавека, які паволі адзаяваўся, толькі што пакупіўся. Я стаяў і глядзеў на чалавека аж да таго часу, пакуль ён не пайшоў - яшчэ малады, з невялікімі вусікамі, здаецца, у саламяным капелюшы, з чорным пакамечаным партфелем. Пайшоў чалавек, а я не ведаў, як нарадавацца, што убачыў яго, - гэта быў Якуб Колас.

Да таго часу я ведаў Якуба Коласа толькі па кнігах, якія купляў як мог і дзе мог. Гэта былі часамі вельмі ўжо зачытаныя кнігі, з паабзіранымі вокладкамі, з паразрыванымі лістамі; я перш за ўсё склейваў іх, папраўляў, як нешта самае дарагое. Звычайна ў іх пісалася пра беднага га-

ротнага чалавека і пра пошукі ічасця. Я чытаў і перачытваў гэтыя кніжкі па некалькі разоў - без канца. Які харошы, шырокі, прывабны і поўны хвалявання быў свет ад тых кніжак - простых, напісаных моваю, самаю блізкаю сэрцу! Як уздымалі, трывожылі душу і некуды звалі гэтыя кніжкі! Як хацелася любіць чалавека і нешта рабіць дзеля яго! І, можа, ад тых дарагіх старонак я сам зляжыўся пісаць...".

Некаторы час паэт жыў не ў Слуцку, а ў маентку Новы Двор. Пра яго ў пісьме ад 16 ліпеня Якуб Колас пісаў: "Колькі слоў аб Новым Двары. Куток ціхі, вельмі ціхі. Пры маентку сад, у разоў чатыры большы, як у Якаўлеўцы. У садзе ёсць тры сажалкі. За садам цячэ рэчка. Праўда, рэчка не тое што Нёман. Але купацца ў ёй добра, бо на месце купання яна чыстая, мае пячэнае дно і ніякіх лопухаў, лотанаў і другой расліннасці, якімі яна звычайна багата. Дарога ад дому абсаджана шыкарнымі клёнамі, і ў самы гарачы час дня там прахладна. Панскі дом вызначаецца прастаю стылю і разумным размеркаваннем пакояў. Каб мне прыйшлося строіць сабе дом, то я пастроіў бы сабе такі самы. У гэтай жа пасадзе маюцца тры бусловыя пасадзі, і штось незвычайна мілае, роднае чуваць у гэтым лэкаце старых буслоў на знездах! За рэчкаю пачынаецца луг. Цяпер ідзе сама кававіца. На лузе вырастаюць штодзень новыя стагі. За лугам расцілаецца даль, роўная, прыгожая, зліваючыся з небам...".

- Я працавала настаўніцай у школе, якая знаходзілася ў панскім доме, - расказвала аўтару гэтых радкоў ураджэнка вёскі Новы Двор Лідзія Станіславаўна Казлоўская. - Памятаю тэя пакоі, у якіх жыў Якуб Колас. А ў садзе, пра які ён пісаў, раслі і "случкія бэры", і "паненкі", і "малгажаткі". Мы лазілі ў той сад па грушы, калі малыя былі. Цяпер ад таго саду нічога не засталася, няма і панскага маэнтка, які разабралі некалькі гадоў таму. Сажалкі заплылі, толькі старэйшыя жыхары вёскі памятаюць пра іх.

Значна змянілася за гэты час рэчка, шыкарных клёнаў ужо не знойдзеш. На жаль, у нашы дні нічога не напамінае ў Новым Двары аб тым, што тут некалі жыў народны паэт Беларусі Якуб Колас.

Будынак (сучасны выгляд), у якім Якуб Колас працаваў выкладчыкам на настаўніцкіх курсах

Дом (да нашага часу не захаваны) у вёсцы Новы Двор, у якім жыў Якуб Колас у 1923 годзе

Па прыведзеных вытрымках з п'ятым Якуба Коласа можна меркаваць, што Слуचना, яе маляўнічыя краявіды, яе жыхары запалі ў душу паэта, зрабілі на яго самыя лепшыя ўражання. Ва ўсякім разе, калі ў паэме "Новая зямля" Якуб Колас расказвае пра паездку Міхала і Антоса на аледзіны новай гаспадаркі, ён надвычай цёпла піша пра наш край:

*Прад імі Слуचना ляжала,
Старонка міла і багата.
Народ, відаць, жыў панавата,
Прынамсі, добра і заможна,
Па ўсім аб гэтым*

судзіць можна:

*Па ветраках, такіх удумных,
І па абэржах* гэтых, гумнах,
Па старасвецкіх азяродах,
Па гарбузах на агародах,
Па тытуню і па садочках,
Дзе хаты ніклі, бы ў вяночках.*

*А тыя ліпы ці таполі!
Такіх не бачылі ніколі:
Развіслы, тоўсты, сакавіты,
Гамоняць з небам -*

паглядзі ты!

*За многа вёрст здалёк відаць.
- Ну, дрэвы! нечага сказаць;
Зямля, брат, сілы многа мае -
Такія вежы выганяе!
А роўнядзь, роўнядзь!*

як далоні! -

*Міхал зазначыць ці Антоні:
- Эх, брат, зямля:*

ўміраць не трэба,

*Не паікадуе табе хлеба.
Ўсё прыцягала іх увагу:
Ці ўстрэнуць*

родную сярмягу -

*І людзі простыя так ветлы,
І погляд добры іх і светлы
Так да душы і пранікае
І сэрца цешыць і ласкае;
Ці хутарочак пападзеца,
Ну, як знаёмы, усміхнецца!
Ці гэта вёска з ветракамі
І з прыдарожнымі крыжамі, -
Ўсё так павабна,*

так адметна,

*І ўсё вітала іх прыветна,
Бы тая блізкая радня.*

*Абэржа - вялікая будыніна для гаспадарчых патрэб.

Заўважылі, колькі ў гэтым урыўку з паэмы клічнікаў і прыметнікаў, якімі захапляльнымі словамі паэт апісвае тое, што бачылі Міхал і Антос на

Случчыне? Згадзіцеся, што проста так, ад нечага рабіць не мог іх выкарыстоўваць вялікі знаўца роднай мовы Якуб Колас.

Але мала хто, напэўна, ведае, што Слуцкі перыяд хоць і быў непрацяглым у жыцці Якуба Коласа, ды ледзь не сыграў у яго лёсе трагічную ролю. Справа ў тым, што ў жніўні 1925 года ў Дзяржаўнае палітычнае ўпраўленне (ДПУ) Беларусі паступілі паведамленні аб тым, што ў ваколіцах вёсак Селішча і Еўлічы (Слуцкі раён), Дарасіно (Любанскі раён) на тэлеграфных слупах былі расклеены контррэвалюцыйныя адозвы, напісаныя на беларускай мове друкаванымі літарамі. Адна з іх, напрыклад, была такога зместу: "Таварышы, раней нас душыў пан, а цяпер душыць бальшавік. Сяляне, годзі вам спаць! Прачнецца! Годзі ездзіць на вашым карку жыдам. Ськіньце ўсё! Збудуйце Беларусь вольнай! Зрабіце сваю ўладу, а не жыдоўскую. Аб'яднаўцеся родныя браты сяляне! Паўстаньце!". Іншыя адозвы змяшчалі такі тэкст: "Бальшавікі грабуюць наш хлеб... Усюды - ашуканства. Наша дабро грабуюць у сваю кішэню! Нас ашукалі. Дык вон ашуканцаў! Сяляне! Непацеце падаткаў! Гуртуйцеся цэлымі вёскамі і не плацеце!.. Савецкая ўлада на травіла суседа на суседа, брата на брата, каб вы не верылі адзін другому і не згаварыліся проці ўлады. Сяляне! Кіньце сварыцца! Арганізуйцеся ў хаўрсы сялян! Ваш вораг ня сусед, а - бальшавікі! Зноў турмы запоўнены сялянамі за падаткі і інша падобнае! Зноў сялянін павінен знімаць шапку пра дзядзінаў панам і нясыці яму хабар! Далоў новых паноў-камуністых! Ня верце брахні камуністаў! Яны вас ашукалі і далей будуць ашукваць!.. Нас сілкам падзялілі. Адно частку Беларусі душыць польскія пань, а другую - маскоўскія бальшавікі! Нашую пакутнаю працаю корміцца ўсе! Далоў ашуканцаў! Далоў новых паноў-камуністых! Далоў усіх нашых дармадаў! Няхай жыць праўда!

Няхай жыць вольная злучная Беларусь! Арганізуйцеся!".

Супрацоўнікам ДПУ не складала вялікай цяжкасці вылічыць "контррэвалюцыйна-нараў", і неўзабаве яны арыштавалі жыхара вёскі Панічы (Слуцкі раён) Міхася Дзямідовіча, нядаўняга слухача Слуцкіх агульнаадукацыйных курсаў і настаўніка з мястэчка Пагоста (Салігорскі раён) Ціта Курбыку. Пры выбыску ў Дзямідовіча чэккісты звярнулі ўвагу на чарнавік яго пісьма на імя Ціта Іванавіча Курбыкі, у якім былі такія словы: "Асяродкам Пагоскай арганізацыі па ічыра-беларускаму ішляху павінны стаць Вы, як у Слуцку - Лістапад з усім настаўніцтвам і вучнёўствам (агітацыя сярод сялян можа скрытна рабіцца вучнямі), у Мінску і на ўсёй Беларусі - асяродак усяму Колас!..".

Праз некалькі дзён чэккісты арыштавалі настаўніка Юрыя Лістапада і навучэнца агульнаадукацыйных курсаў Мікалая Казака. У Лістапада, які ў 1920 годзе ўдзельнічаў у Слуцкім збройным чыне, у час выбыску знайшлі фатаграфію Якуба Коласа, часопіс "Вольная Беларусь" за 1918 год, у Казака - часопіс "Наша Слова" антысавецкага зместу. "Запахла" гучнай контррэвалюцыйнай справай, ды яшчэ з удзелам не абы-каго, а самога Якуба Коласа.

На мінскай кватэры паэта зрабілі ператрус, пра які тагачасны супрацоўнік органаў дзяржаўнай бяспекі, а пазней - пісьменнік Віталь Вольскі ўспамінаў: "Канстанцін Міхайлавіч сустрэў нас так, быццам даўно чакаў. Ніякага здзіўлення, ніякага сполаху на твары... Я адразу напрасіў у Канстанціна Міхайлавіча тое, што найбольш цікавіла нас, - перапіску. Гаспадар, ні слова не кажучы, адчыніў шуфляду стала, дастаў з яе і працягнуў нам стосік акуратна складзеных лістоў. Я ўважліва перагледзеў іх, пакінуў сабе тыя, што маглі зацікавіць следства, астатнія, гэтак жа акуратна склаўшы, вярнуў гаспадару.

- Гэта ўсё? - спытаўся Канстанцін Міхайлавіч зусім спакойна. Хаця ў паглядзе яго адчуваўся адбітак унутранай стомы. Мне стала ніякавата пад гэтым поглядам. Быццам я зрабіў толькі што нейкую не дужа чыстую справу".

Сярод папер, якія забралі чэккісты, было і адрасаванае Якубу Коласу пісьмо слухача настаўніка Нічыпара Мяцельскага з вершам пад назвай "Дзе?":

*Дзе свабодны дух народа?
Дзе свабодны думак роі?
Дзе жаданьне*

стаць сьцяною, -

За свабоду ісьці ў бой?

Дзе жаданьне сьцінуць пумы

Ўціску вечнай цемнаты...

І дзе ўсё гэта пакінуў,

Беларускі народ - ты?

Воля знішчана да званьня;

Зноў сагнуўся ў цябе стан,

І ўсякі валацуга

Над тваёю волей пан.

А нядаўна гэтак слаўна

За свабоду нёс жыцьцё.

Крыкі - гоман расхадзілісь,

Захаплялі яны ўсё.

Дык успомні час мінулы,

Годзі, годзі, браце, спаць.

За свабоду і лепшу долю

Пойдзем ворагаў змагаць!

На другі дзень пасля ператрусу Якуба Коласа выклікалі на допыт у ДПУ Беларусі. Знаёмства з Лістападам паэт павердзіў, але катэгарычна заявіў: "С Листопадом на политические темы разговоров никогда не было и мне совершенно неизвестно об антисоветской деятельности Листопода... Я ни в каких политических организациях при Соввласти не состоял и не состою. Я этим совершенно не интересуюсь...". Што ні кажыце, а дарэвалюцыйны вопыт паводзін сябе з царскімі следчымі, здаецца, прыгадзіўся Якубу Коласу. Бо інакш чым растлумачыць, што пасля катэгарычнага "я гэтым не интересуюсь" паэт сказаў (вымушаны быў сказаць?): "Произведенный у меня обыск ГПУБ 24 октября 1925 г. считаю вполне законным и необходимым, т. к. у ГПУБ для этого было достаточно материалов, хо-

ты бы даже тех, которые мне были предъявлены. ГПУ иначе не могла поступить. У меня нет никаких доказательств к опровержению материалов, предъявленных мне, но я приму все меры реабилитироваться". Цікава, ці не праўда? З аднаго боку - "не интересуюсь", а з другога - "приму все меры реабилитироваться". Дзядзьку Якуба на мякіне, як кажуць, не правядзеш.

Тым часам чэккісты не бяздзейнічалі: 26 кастрычніка яны арыштавалі настаўнікаў Нічыпара Мяцельскага і Міхася Макарэню. У Макарэні яны знайшлі часопіс "Наша Слова", дзве адозвы, падобныя на тыя, што былі расклеены на слупах у жніўні, зашыфраваныя допісы, розныя пісьмы, адрасы, сярод якіх - і адрас Якуба Коласа. Арыштаваных трымалі ў турме ў Мінску, неаднаразова дапытвалі. Паказанні случчанага нярэдка былі супярэчлівымі, таму следчым давялося з імі павалудзацца, пакуль справу давалі да суда.

Яшчэ на адзін допыт выклікалі і Якуба Коласа. Адносна верша Н. Мяцельскага "Дзе?" паэт сказаў начальніку сакрэтнага аддзела ДПУ Беларусі Рэмізаву, які веў допыт 10 снежня: "Точно сказать не могу, ответил ли я Метельскому письмом или передал ему на словах при встрече с ним осенью, что стихотворение по своим мотивам не новое, мотивы эти перепеты и по характеру своему народнические и по идеологии не современное". Паэт не адмаўляў, што сустракаўся з Нічыпарам Мяцельскім і хадайнічаў аб працаўладкаванні яго настаўнікам. З паказанняў Якуба Коласа следства мала што ўзяло, першапачатковыя абвінавачванні яго ў антысавецкай дзейнасці пацвердзіць не ўдалося. І калі "Лістападаўскую справу" ў сакавіку 1926 года разглядаў Мінскі акруговы суд, паэт прысутнічаў на ім як сведка. Аднак і тут яго паказанні істотна не адрозніваліся ад ранейшых. Напрыклад, пра Мяцельскага ён сказаў, што гэта "чалавек, які нечага шукае, хоча выявіць нешта, чаго яшчэ добра і сам не зразумеў, чалавек са слабою воляю, які яшчэ не аформіўся, хістаецца". Сапраўды, а чаму нельга так сказаць пра чалавека, якому толькі 20 гадоў?

Суд прыгаварыў Ю.І. Лістапада да пяці гадоў пазбаўлення волі са строгай ізаляцыяй і пяці гадоў паражэння ў правах. Н.І. Мяцельскі, М.З. Макарэня і М.А. Дзямідовіч таксама атрымалі па пяць гадоў пазбаўлення волі, але з улікам іх маладосці тэрмін пакарання быў зменшаны да двух гадоў пазбаўлення волі. М.М. Казаку суд назначыў пяць гадоў пазбаўлення волі, але з улікам яго маладосці пакаранне скараціў на трэць, потым гэты тэрмін палічыў умоўным і з-пад арышту яго вызваліў. Ц.І. Курбыку суд апраўдаў. Яшчэ доўга пасля гэтага суда Якуб Колас адчуваў на сабе падазрэнні ў прыналежнасці да арганізацыі "случкіх контррэвалюцыйна-нараў" і эсэраўскага руху.

Анатоль ЖУК,

жыхар горада Слуцка.

Памёр Іван Яшкін

Мовазнавец **Іван Яшкін** памёр у Менску 23 кастрычніка ва ўзросце 83 гадоў.

Нарадзіўся ён у вёсцы Шаламы Слаўгарадскага раёна ў 1932 годзе. Ад 1959 - у Акадэміі навук. Кандыдат філалагічных навук, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі.

Займаўся найбольш дыялекталогіяй і лексікалогіяй.

Браў удзел у падрыхтоўцы фундаментальных слоўнікавых і лінгвагеаграфічных выданняў, сярод якіх "Дыялекталогічны атлас беларускай мовы" (1963), "Агульнаславянскі лінгвістычны атлас" (1964-1974), "Лексічны атлас беларускіх народных гаворак" у 5 тамах (1971-1998), "Глумачальны слоўнік беларускай мовы" (1977-1982), "Тураўскі слоўнік" (1982-1985).

Распрацоўваў навуковыя тэмы "Лінгвістычны атлас Еўропы" (1985-1990), "Усходнеславянскія ізаглысы" (1986-1991), "Слоўнік гаворак паўднёва-заходняй Віцебшчыны" (1986-1998), "Вывучэнне беларускіх, літоўскіх, польскіх і рускіх гаворак на тэрыторыі ўзаемадзеяння балтыйскіх і славянскіх моў" (1988-1990).

У лоў ягоных прац - "Беларускія геаграфічныя назвы. Тапаграфія. Гідралогія" (1971), "Узаемадзеянне рознадыялектных сістэм. Фанетыка" (1979), "Слоўнік беларускіх мясцовых геаграфічных тэрмінаў. Тапаграфія. Гідралогія" (2005). Выдаў кнігу "Грыбы ў традыцыйнай нацыянальнай кухні" з арыгінальнымі рэцэптамі, сабранымі за трыццаць год дыялекталогічных экспедыцый па беларускіх вёсках.

Кандыдат філалагічных навук Пятро Садоўскі, які ў 80-я гады быў з Іванам Яшкіным у некалькіх экспедыцыйных на Палессі, успамінае яго як працавітага даследчыка беларускіх дыялектаў і лагоднага чалавека:

- Пры ўзгадцы яго імя ў мяне ўзнікаюць вельмі добрыя пачуцці. Ён так пражыў жыццё, што пра яго ніхто не можа сказаць кепскага слова. Ён быў вельмі ціхім чалавекам, які не ўлазіў ні ў якія канфлікты, быў вельмі рахманым і лагодным. Іван Яшкін быў працавіты як мурашка. Ён працаваў у сектары дыялекталогіі, даследаваў шмат якія рэгіёны, асабліва шмат зрабіў для даследавання Палесся. Я сам быў з ім у дзвюх экспедыцыях на Тураўшчыне, калі складалаўся "Тураўскі слоўнік"...

Паводле Радзій Свабода.

Якуб Колас (у цэнтры) з удзельнікамі слуцкай мастацкай самадзейнасці

Культурнае жыццё вакол самага “культурнага” горада Беларусі

Самымі культурнымі гарадамі Беларусі названы **Магілёў, Наваполацкі Ліда**, яны прызнаны пераможцамі рэспубліканскага конкурсу “Горад культуры ў Год культуры”, наведанні ў Міністэрстве культуры Беларусі.

Як адзначылі ў ведамстве, у рэгіёнах Беларусі рэалізуюцца шмат цікавых праектаў, ёсць нямала самабытных гарадоў, дзе праводзяцца яркія фестывалы, адроджаюцца народныя промыслы, дзейнічаюць экскурсійныя маршруты.

Конкурс “Горад культуры ў Год культуры” быў абвешчаны з мэтай вылучыць населеныя пункты Беларусі, якія ўнеслі найвялікшы ўнёсак у развіццё гэтай сферы, а таксама турызму. Па выніках конкурсу журы назвала лепшыя абласныя цэнтры, горад абласнога падначалення, горад раённага падначалення, мястэчка гарадскога тыпу і аграмястэчка.

Так, у намінацыі “Лепшы абласны цэнтр” перамог **Магілёў**, “Лепшы горад абласнога падначалення” - **Наваполацк Віцебскай вобласці**, “Лепшы горад раённага падначалення” - **Ліда Гарадзенскай вобласці**.

Названы таксама “Лепшы пасёлак гарадскога тыпу” - гарадскі пасёлак **Кастрычніцкі Гомельскай вобласці** і “Лепшы аграгарадок” - аграгарадок **Моталь Берасцейскай вобласці**, наведана **БЕЛТА**.

Багатымі на мерапрыемствы былі мінулыя выхадныя ў установе ДУ “Лідскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці”.

Тарноўскі цуд

У філіяле “Тарноўскі Дом культуры” адбыўся яблычны фест “Тарноўскі цуд”. Праграма мерапрыемства складалася з дзвюх частак. У першай частцы мерапрыемства, якая праходзіла ў фае ўстановы культуры, наведвальнікі мелі магчымасць убачыць “яблычнае дэфіле” гатункаў яблык, якія растуць у Тарноўскім садзе і пачаставалі імі, а таксама паспытаць ласункі з яблык, якія прыгатавалі філіялы-суседзі: Першамайскі ДК, Мажэйкаўскі ДК, Мінойтаўскі ЦКіВЧ, Ваверскі ДК, Ёдкаўскі ДК, Гудскі ЦКіВЧ.

Прыгожа ўпісалася ў святочны інтэр’ер выстава “Дары зямлі Тарноўскай”. Шматлюдна было каля “Яблычкі пажаданняў”, а дзеці з задава-

бытавых інструментаў “Каханачка” Мажэйкаўскага ДК і калектывы аматарскай творчасці Тарноўскага ДК, дзе таксама прысутнічала “яблычная” тэматыка. А ўсе складзеныя вершы пра яблык напісала кіраўнік Тарноўскага ДК Святлана Антонік.

Наогул, мерапрыемства атрымалася творчым, яскравым і запамінальным.

Жанчына года

Шмат прыгажосці і таленту ўбачылі жыхары аграгарадка Дзітва ў суботу, дзе прайшла конкурсная шоў-праграма “Жанчына года - 2016”. Удзельніцам прыйшлося вытрымаць шэсць выпяў: візітоўка, кулінарная асалода, зорны канцэрт, а таксама дэфіле ўсёй сям’ёй, у вяснянай сукенцы і “чорная пантэра”. Па выніках усіх выпяў Алесь Касцюкевіч атрымала тытул “Місіс артыстычнасць”, Ганна Жолудзь - тытул “Місіс абаяльнасць”, Эла Гурнач - “Місіс

роднай творчасці”, завяршыўся ў бягучым годзе абрадам “Жаніцьба Коміна”, прадстаўленым Ганчарскім Домам культуры ў форме вячорак. Вытокі гэтага свята - пакланенне духу продкаў агню-багачу. Светлы дзень скарачаўся. Пачыналася рана цямень і трэба было выконваць працу пры лучыне, але зрабіць гэта можна было толькі пасля “Жаніцьбы Коміна”. А жанілі Комін з Працай. Гаспадар Васіль Дымовіч і гаспадыня Святлана Шмукста гасцінна запрашалі вяскоўцаў і гасцей (фальклорны гурт “Ігнаткаўскія веселухі”) ў хату, у якую з добрым густам ператварылася глядзельная зала. На ложку ляжала “лесвіца” падушак у вышываных наўлечках. Дзяружкі, поцілкі, ручнікі, якія выраблялі мясцовыя майстры: Тацяна Кудла, Ева Бірук, Марыя Кучынская прываблівалі позіркі прысутных. З пабеленага гіпсакартону печ выглядала, як сапраўдная.

элегантнасць”, Іна Шылкоўская - тытул “Місіс арыгінальнасць”. Галоўны тытул - “Жанчына года - 2016” атрымала Наталія Мельніківа.

Удзячныя глядачы разыходзіліся ўпэўненыя, што на свята прыгажосці работнікі Дзітвянскага Дома культуры хутка запрасяць ізноў.

Абрад “Жаніцьба Коміна”

Этнапраект “Абрады маёй краіны”, які стартаваў напачатку года ў ДУ “Лідскі раённы цэнтр культуры і на-

роднай творчасці”, завяршыўся ў бягучым годзе абрадам “Жаніцьба Коміна”, прадстаўленым Ганчарскім Домам культуры ў форме вячорак. Вытокі гэтага свята - пакланенне духу продкаў агню-багачу. Светлы дзень скарачаўся. Пачыналася рана цямень і трэба было выконваць працу пры лучыне, але зрабіць гэта можна было толькі пасля “Жаніцьбы Коміна”. А жанілі Комін з Працай. Гаспадар Васіль Дымовіч і гаспадыня Святлана Шмукста гасцінна запрашалі вяскоўцаў і гасцей (фальклорны гурт “Ігнаткаўскія веселухі”) ў хату, у якую з добрым густам ператварылася глядзельная зала. На ложку ляжала “лесвіца” падушак у вышываных наўлечках. Дзяружкі, поцілкі, ручнікі, якія выраблялі мясцовыя майстры: Тацяна Кудла, Ева Бірук, Марыя Кучынская прываблівалі позіркі прысутных. З пабеленага гіпсакартону печ выглядала, як сапраўдная.

Тканя ходнікі на падлозе дабаўлялі вясковага каларыту. Галоўны аtryбут - бутафорскі Комін (дарэчы, як і ў нашых продкаў) быў упрыгожаны барвінкам. Дзея пачыналася з дабрашавення гаспадаром Коміна на жаніцьбу. Пасля прачытання сталай жыхаркай Тацянай Іванаўнай Кудла малітвы “Ойча наш” гаспадар пасвяціў Комін, а затым непасрэдна пачалася “жаніцьба”. Спачатку запалілі агонь, а затым вадзілі карагоды з абрадывымі песнямі. Удзельнікі аматарскага аб’яднання “Ульяніца” пасыпалі Комін семкамі гарбузоў. Бо агонь трэба ўсхваляць, каб бяды ад яго не ведаць. Агонь ачышчае, духам продкаў дапамагае.

Без сумнення, усім прысутным удалося дакрануцца душой і сэрцам да часцінкі таго, што некалі было дарагім для нашых продкаў, і ўжо іншымі вачыма мы будзем глядзець на такія звыклія для нас рэчы.

Ганна Некраш,
вядучы метадыст ДУ
“Лідскі раённы цэнтр
культуры і народнай
творчасці”.

ЗОРНЫ ЧАЛАВЕК

Алесь Анатолевіч Марчанка нарадзіўся 14 снежня 1979 года ў Магілёве.

У 1985 годзе пачаў вучыцца ў СШ № 35. Матуля-Вольга Аляксееўна (1945 г.н.) і тата Анатоля Якаўлевіч (1939 г.н.) шмат ўвагі надавалі выхаванню Алесь і брата Ігара, які зараз жыве ў Расіі (Тула).

Хлопец у школьныя гады наведваў Палац піянераў. У тыя гады вялікі уплыў на яго зрабілі педагогі: Тамара Аношка, Ала Іванаўна Куснова, а таксама Лілея Міхайлаўна Кузьменка...

Малады чалавек пасябраваў з Ірынай Ядзьвінскай (акторка малага тэатра ў Маскве). У СШ 35 вучыўся ў хіміка-біялагічным класе. Пасля школы Алесь паступіў на падрыхтоўчае аддзяленне ў БДУКІМ. Шэсць год вучыўся па спецыяльнасці “рэжысура”. У РТБД працуе з 2000 г.

“Апошніх” М. Горкага. Быў таксама спектакль “Макбет”, дзе ён іграў *Макдуфа*. Спектакль ставіў Валеры Данілавіч Анісенка. Таксама удалай лічыцца роля *Паніча* ў спектаклі “Раскіданае гняздо” Янкі Купалы... (Асабіста мне вельмі спадабаўся “чорт” у спектаклі “Адамавы жарты” ў апрацоўцы Святланы Навуменкі). Актор сыграў 15 роляў. Цэнтр, які ўзначальвае творца, робіць майстар-класы для драматургаў! А яшчэ ёсць ў яго выкананні *Максім Багдановіч* у “Дзённіку паэта” Віталія Баркоўскага, *Муж* у спектаклі “Ліфт” Юліі Чарняўскай, *Аляксей* у спектаклі “Дажыць да прэм’еры”, роля *актора Самойлава* ў спектаклі “Белы анёл з чорнымі крыламі”, роля *медыума Альберта* ў спектаклі “Ціхі шэпт сыходзячых крокаў”. У спектаклі “Чарнобыльская малітва” (С. Алексіевіч

У 2002 годзе скончыў курс Валеры Анісенкі. Алесь з 2009 года ўзначаліў цэнтр беларускай драматургіі, якім у 2007 - 2009 гг. кіравала Хрысціна Смольская. У 2010 г. быў куратарам і рэжысёрам праекту “Пантон. Беларуская-нямецкія тэатральныя сустрэчы” (сумесны праект Інстытута імя Гётэ ў Менску і Цэнтра беларускай драматургіі і рэжысуры). У лістападзе 2015 года ўзначальваў штаб II Маладзёжнага тэатральнага форуму краін СНД, Балтыі і Грузіі.

Алесь Анатолевіч належыць да новага пакалення рэжысёраў. Яго першая роля як актора - *дзядзі Якава* ў

пастаноўка Б. Бусоголя, драматург і каардынатар праграмы - В. Сіманьек (Францыя), рэжысёр - заслужаны дзеяч мастацтваў В. Анісенка сыграў ролю “*Мясцовага жыхара*”.

Часта Алесь ездзіць да родных у Магілёў. Падарожнічаў амаль па ўсіх краінах Еўропы. Маладому чалавеку вельмі падабаецца Германія і нямецкая тэатральная школа, а таксама такія краіны як Славаенія і Партугалія.

Спадар Алесь мае звычайку маляваць планы і мець надзею, што можа іх рэалізаваць!

Аляксей Шалахоўскі,
гісторык мастацтва.

Можна знайсці ў сядзібе ТБМ.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Выдавец: Установа інфармацыі “Выдавецкі дом ТБМ”.
Газета падпісана да друку 31.10.2016 г. у 17.00. Замова № 2570.
Аб’ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1500 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес. - 1,06 руб., 3 мес. - 3,18 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок,
Марыя Баравік, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік,
Павел Сцяцко, Алэг Трусаў,
Дзясніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbn-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by